

Аполлінарію Львовичу ОСТРОВСЬКОМУ – 85

Визначному українському вченому-геодезисту, заслуженому діячу науки і техніки України, доктору технічних наук, почесному геодезисту України та СРСР, професору кафедри геодезії Національного університету “Львівська політехніка” Аполлінарію Львовичу Островському виповнюється 85 років.

Він народився 19 січня 1923 року у селі Галузинці Вовковинецького району Вінницької області (тепер Деражнянський район Хмельницької області). Батько, Лев Мартинович (1897–1984), походив із польської шляхетської родини, а мати, Христина Данилівна (1898–1963), – з української малоземельної родини Мельників. У 1929 році родину розкуркулили, але батькові вдалось втекти від НКВС: спочатку він ховався у Білорусії на лісорозробках, а згодом у Маріуполі в порту. У 1931 році батько таємно викликав сім’ю у Маріуполь, де Аполлінарій Львович пішов до першого класу. Проте із міркувань безпеки того самого року родина без батька повернулась до Галузинців. Середню школу Аполлінарій Львович закінчив із відзнакою у Вовковинцях, а 22 червня, у день випускного вечора, почалась Велика Вітчизняна війна. Районний військовий комісаріат планував відрядити Островського на навчання до Серпухівського військового училища, але вже наприкінці літа німці окупували село Галузинці. Юнак спочатку навчався у Вовковинецькій школі механізації сільського господарства, а згодом – у Барській сільськогосподарській школі. Там він уперше познайомився з геодезією. У Барі ще з довоєнних часів працював землевпорядником межовий інженер Б.В. Хворостовський, випускник Московського межового інституту, який почав навчати знімальних робіт трьох особисто відібраних юнаків із сільськогосподарської школи. Серед них був і А.Л. Островський. Після завершення навчання вони виконували знімання у різних місцях області. А.Л. Островський вів роботи у Яришівському районі.

На початку 1944 року, після звільнення Галузинців від фашистської окупації, А.Л. Островського призвали до війська, і вже у квітні 1944 року він був на фронті під Коломиєю на Гуцульщині. Спочатку служив заряджальником на батареї 45-міліметрових гармат, а згодом – артилерійським розвідником на батареї 76-міліметрових гармат 1161-го стрілецького полку Шепетівської Червонопрапорної дивізії 18-ї армії IV Українського фронту. Його бойовий шлях від Коломиї проліг через Долину, Верхнє Синьовидне, Сколе, Сваляву, Мукачеве, Ужгород (Україна), Міхаловце, Кошице, Попрад, Ружомберок (Словаччина), Бельск (Польща), Оставу, Опаву та Оломоуц (Чехія) і закінчився під Златою Прагою 13 травня 1945 року. Сміливість та відвага молодого артилерійського розвідника відзначені орденом Слави III ступеня, 8 медалями та численними подяками вищого командування.

Після демобілізації 25 вересня 1945 року А.Л. Островський повернувся додому і почав працювати помічником старшого землевпорядника Вовковинецького райземвідділу. Бажання продовжити перерване війною навчання привело його восени 1946 року до лав студентів геодезичного факультету ЛПІ, де він вибрав спеціальність астрономогеодезиста. Під час канікул працював землевпорядником у рідному районі.

У 1951 році, після закінчення з відзнакою політехнічного інституту, був запрошений професором А.Д. Моторним на посаду асистента кафедри геодезії, де і пропрацював безперервно 56 років. У тому самому році Аполлінарій Львович одружився з Валентиною Анатоліївною Волонтирець, у щасливому подружжі народились дві доньки – Світлана та Олена.

За пропозицією професора А.Д. Моторного Аполлінарій Львович вибрав темою своїх наукових досліджень вивчення та урахування впливу атмосферної рефракції на результати геодезичних вимірювань. Розв’язання цієї складної й актуальної проблеми стало метою наукового життя Аполлінарія Львовича, його колег і учнів, привело до створення відомої у науковому світі львівської школи рефракції.

Восени 1954 року А.Л. Островський взяв участь у першій науковій експедиції кафедри геодезії – в районі м. Берегове Закарпатської області. Під час експедиції, якою керував професор

А.Д. Моторний, Аполлінарій Львович виконав перші дослідження бокової рефракції. Таких експедицій у його житті було потім дуже багато.

У 1956 році вийшла монографія А.Л. Островського “Геодезичні роботи при будівництві обертових печей цементних заводів”, яка пов’язана з будівництвом цементних заводів в Україні. Ця тематика й сьогодні розробляється на кафедрі.

У 1958 році А.Л. Островський видає наступну монографію – “Дослідження бокової рефракції у полігонометрії”, а 26 березня 1959 року успішно захищає кандидатську дисертацію з цієї тематики. Звання доцента йому присвоєно 23 жовтня 1963 року. З 1964 року Аполлінарій Львович починає керувати аспірантами, і вже у 1967 році успішно захистив кандидатську дисертацію його перший аспірант І.Н. Кметко.

Грунтовні теоретичні розробки та результати численних експериментальних досліджень лягли в основу докторської дисертації А.Л. Островського, яку він захистив 30 травня 1973 року. Дисертація стосувалась питань впливу рефракції на результати астрономо-геодезичних вимірювань.

З 1977 по 1993 рік професор А.Л. Островський очолював кафедру геодезії Львівської політехніки, де плідно працює і сьогодні. З 1979 року до 2006 року він керував галузевою науково-дослідною лабораторією ГНДЛ-18. З тематики, якою займається Аполлінарій Львович, захищено 8 докторських і 40 кандидатських дисертацій, отримано десятки авторських свідоцтв, опубліковано 4 монографії та більше як 1000 наукових статей. Свідченням високого авторитету кафедри та її завідувача в Україні стало призначення її опорною для геодезичних кафедр семи ВНЗ Західного регіону України. Багато років Аполлінарій Львович очолював регіональну спеціалізовану Раду із захисту докторських дисертацій з геодезії, був членом навчально-методичної Ради Мінвузу України, членом редакційних колегій усіх часописів із геодезії та інженерної геодезії, які видаються в Україні, головним редактором наукового журналу “Геодинаміка”.

За 60 років наукової діяльності професором А.Л. Островським опубліковано понад 200 наукових праць (з яких близько 40 – за останні 5 років), підручник “Геодезичне приладознавство”, 6 монографій. У 2006 році за редакцією професора А.Л. Островського вийшов перший в Україні фундаментальний підручник “Геодезія” (частина II). Цей підручник написано на основі багаторічного викладання курсу геодезії у Львівській політехніці. В ньому, вперше в Україні, висвітлено не тільки питання теорії електронних геодезичних приладів та методів супутникової геодезії, але і достатньо повно описано найсучасніші автоматизовані прилади та методи створення геодезичної основи карт та планів. Під його науковим керівництвом близько 30 пошукувачів та аспірантів захистили кандидатські і докторські дисертації. Професор А.Л. Островський має 11 авторських свідоцтв та патентів на наукові винаходи.

Серед учнів Аполлінарія Львовича – академік Національної академії наук України Я.С. Яцків, професори Я.М. Костецька, О.Л. Дорожинський, І.С. Тревого, Л.М. Перович, О.М. Марченко, П.М. Зазуляк, А.С. Суюнов, О.І. Мороз, Ф.Д. Заблоцький, П.Г. Черняга, К.Р. Третяк, С.Г. Савчук та інші.

Плідна наукова, педагогічна та громадська діяльність професора А.Л. Островського принесла йому заслужену повагу в університеті та геодезичному виробництві і відзначена медалями та почесними званнями “Ветеран праці” (1983), “Почесний геодезист СРСР” (1980), “Заслужений діяч науки і техніки України” (1995), “Почесний геодезист України” (1994), “Відмінник освіти України” (2001), “Почесний працівник атомної енергетики” (2004). Професора А.Л. Островського нагороджено почесним знаком Міністерства освіти і науки України “За наукові досягнення” (2007).

Свідченням високої поваги з боку наукової геодезичної громадськості до А.Л. Островського є той факт, що і сьогодні він очолює оргкомітет Міжнародного наукового симпозіуму “Геодезичний моніторинг навколишнього середовища; GPS і GIS-технології”, який щорічно проходить у Криму.

Професор А.Л. Островський веде активну педагогічну діяльність – заняття із студентами I та II курсу Інституту геодезії, керує літньою навчальною практикою. З його ініціативи влітку 2007 року було організовано наукову експедицію на Бережанському полігоні, в якій взяли участь практично всі працівники та студенти кафедри геодезії. Темою досліджень був вплив атмосфери на точність наземних електронних та супутникових методів створення геодезичних мереж, коли промені поширюються над водними поверхнями.

Колектив кафедри геодезії Національного університету “Львівська політехніка” щиро вітає Аполлінарія Львовича з його 85-річчям та бажає йому міцного здоров’я, подальших творчих успіхів на благо України на теренах науки та педагогіки.

**Завідувач кафедри геодезії,
д-р техн. наук, професор О.І. Мороз**